ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG NGHỆ THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG

PHẠM THỊ THU TRANG

NÉN ẢNH DỰA TRÊN PHƯƠNG PHÁP 5 MÔ ĐUN KẾT HỢP VỚI PHÉP BIẾN ĐỔI DWT

Chuyên ngành : Khoa học máy tính
Mã số : 60 48 01 01

Luận văn thạc sĩ KHOA HỌC MÁY TÍNH

THÁI NGUYÊN 2015

LỜI CÁM ƠN

Sau gần 6 tháng nỗ lực thực hiện, luận văn **"Nén ảnh dựa trên phương pháp 5 mô đun kết hợp với phép biến đổi DWT"** đã hoàn thành. Ngoài sự cố gắng hết mình của bản thân, em đã nhận được sự khích lệ rất nhiều từ phía nhà trường, thầy cô, gia đình và bạn bè.

Em xin gửi lời cảm ơn tới các thầy cô tại Trường Đại học công nghệ thông tin và truyền thông Thái Nguyên đã đào tạo và giúp đỡ em trong suốt thời gian em học tập tại trường.

Em xin chân thành cảm ơn thầy PGS. TS Phạm Văn Ất đã tạo điều kiện cho em tìm hiểu, nghiên cứu và học hỏi những kinh nghiệm trong quá trình làm luận văn.

Xin cám ơn tất cả bạn bè đã và đang động viên, giúp đỡ tôi trong quá trình học tập và hoàn thành tốt luận văn thạc sĩ này.

Thái Nguyên, tháng 7 năm 2015

MỤC LỤC

LỜI CÁM ƠN ii
THUẬT NGỮ VIẾT TẮT vi
DANH MỤC BẢNG BIỂU vii
DANH MỤC HÌNH VẼ viii
Chương 1: TỔNG QUAN VỀ XỬ LÝ ẢNH VÀ NÉN ẢNH 3
1.1 Tranh và ảnh 3
1.2 Xử lý ảnh là gì? 3
1.2.1 Thu nhận và lấy mẫu ảnh 7
1.2.2 Ảnh và ảnh số 9
1.2.3 Một vài ứng dụng 11
1.2.4 Các hướng nghiên cứu của xử lý ảnh 12
1.2.5 Nhiệm vụ xử lý ảnh 13
1.3 Một số định dạng ảnh thông dụng 13
1.3.1 Ảnh nhị phân: 13
1.3.2 Màu thực hoặc RGB: 14
1.3.3 Ảnh chỉ số: 15
1.4 Kích thước của tệp ảnh 16
1.5 Sự cảm nhận ảnh 17
1.6. Khái niệm về nén ảnh 18
1.6.1 Nén bảo toàn và không bảo toàn 18
1.6.2 Nén ảnh JPEG 19
Chương 2. NÉN ẢNH DỰA TRÊN PHƯƠNG PHÁP 5 MÔ ĐUN VÀ DWT 27
2.1 Phương pháp nén 5 mô đun 27
2.1.1 Thuật toán nén 27
2.1.2 Thuật toán giải nén 31
2.2 Phép biến đổi DWT 32
2.2.1 Phép biến đổi DWT một chiều 32
2.2.2 Phép đổi DWT hai chiều 35
2.2.3 Phép biến đổi nhiều mức 36

2.3 Nén ảnh dựa trên phép biến đổi DWT 38
2.3.1 Nén ảnh dựa trên phép biến đổi DWT một mức 38
2.3.2 Nén ảnh dựa trên phép biến đổi DWT hai mức 40
2.4 Kết hợp giữa phương pháp 5 mô đun và phép biến đổi DWT 41
2.4.1 Kết hợp giữa phương pháp 5 mô đun và phép biến đổi DWT một mức .41
2.4.2 Kết hợp giữa phương pháp 5 mô đun và phép biến đổi DWT hai mức ..42
Chương 3. XÂY DỰNG CHƯƠNG TRÌNH VÀ ỨNG DỤNG 45
3.1 Thiết kế giao diện 45
3.1.1 Giao diện chương trình nén 45
3.1.2 Giao diện chương trình giải nén 49
3.2 Thiết kế chi tiết các thuật toán giải nén 52
3.2.1 Phương pháp nén 5 mô đun trên toàn ảnh 52
3.2.2 Phương pháp nén DWT một mức 53
3.2.3 Phương pháp nén DWT hai mức 54
3.3 Thiết kế chi tiết các thuật toán giải nén 55
3.3.1 Phương pháp 5 mô đun trên toàn ảnh 55
3.3.2 Phương pháp nén DWT một mức 56
3.3.3 Phương pháp nén DWT hai mức 56
3.4. So sánh các phương pháp nén 57
3.4.1 So sánh về chất lượng ảnh nén qua hình ảnh 57
3.4.2 So sánh chất lượng ảnh nén qua hệ số MSE và PSNR 60
3.4.3 So sánh thời gian nén và giải nén 61
3.4.4 So sánh về tỷ lệ nén 62
3.5 Một số ứng dụng 65
3.5.1 Trao đổi trên mạng Internet 65
3.5.2 Ứng dụng trên thiết bị Mobile 66
KẾT LUẬN 67
TÀI LIỆU THAM KHẢO 68
PHỤ LỤC

THUẬT NGỮ VIẾT TẮT

DCT	Biến đổi côsin rời rạc (*Discrete Cosine Transform)*
DWT	Biến đổi Wavelet rời rạc *(Discrete Wavelet Transform)*
RLC	Mã hoá loạt dài *(Run Length Coding)*
DCTLT	Lượng tử hóa biến đổi cosin rời rạc
MCU	Đơn vị mã hóa tối thiểu (*Minimum Codes Unit)*
RGB	Ảnh đa mức xám *(Red, Green, Blue)*
HVS	Hệ thống cảm nhận hình ảnh của mắt người *(Human Visual System)*
IDWT	Biến đổi Wavelet rời rạc ngịch
FMM	Phương pháp 5 mô đun (*Five modulus method*)
JPEG	Chuẩn nén ảnh của uỷ ban JPEG quốc tế *(Joint Photographic Experts Group)*
JPEG2000	Chuẩn nén ảnh JPEG2000

DANH MỤC BẢNG BIỂU

Bảng 2. 1 Giá trị mới thu được bằng FMM *28*
Bảng 2. 2 Khối ma trận gốc kích thước 8 x 8 ..... *30*
Bảng 2. 3 Biến đổi khối 8x8 sử dụng FMM *30*
Bảng 2. 4 Chia FMM khối Y *30*
Bảng 2. 5 Sau khi trừ đi tối thiểu *31*
Bảng 3. 1 Đánh giá chất lượng ảnh *60*
Bảng 3. 2 Thời gian nén *61*
Bảng 3. 3 Thời gian giải nén *61*

DANH MỤC HÌNH VẼ

Hình 1. 1. Tăng cường biên ảnh *4*
Hình 1. 2. Loại bỏ nhiễu *5*
Hình 1. 3 Khử bóng mờ của ảnh *5*
Hình 1. 4. Tìm các đường biên trong ảnh *6*
Hình 1.5. Loại bỏ các chi tiết ảnh *7*
Hình 1. 6. Ví dụ lấy mẫu thấp *7*
Hình 1. 7. Ví dụ lấy mẫu cao *8*
Hình 1. 8. Sự ảnh hưởng của lấy mẫu *8*
Hình 1. 9. Ảnh được xem như một hàm hai biến. *9*
Hình 1. 10. Ảnh ở hình 1.9 được vẽ đồ thị như một hàm hai biến. *10*
Hình 1. 11. Các điểm ảnh và những điểm ảnh lân cận. *11*
Hình 1. 12. Ảnh nhị nhân *14*
Hình 1. 13 Ảnh đa mức xám *15*
Hình 1. 14 Ảnh màu thực sự *15*
Hình 1. 15 Ảnh chỉ số *16*
Hình 1. 16. Một khối vuông cùng mức xám đặt trên nền tối và nền sáng *18*
Hình 1. 17. Sự liên tục các mức xám *18*
Hình 1. 18 Sơ đồ nén ảnh JPEG chuẩn Baseline *19*
Hình 1. 19 Khối hệ số DCT *20*
Hình 1 20 Bảng lượng tử của thành phần Y *20*
Hình 1.21 Một khối DCTLT của ảnh Pepper *20*
Hình 2. 1 Áp dụng phép biến đổi DWT theo hàng và cột *33*
Hình 2. 2 Áp dụng phép biến đổi DWT theo hai mức *33*
Hình 2. 3 Phép biến đổi Wavelet rời rạc 2-D *35*
Hình 2. 4 Bank lọc khôi phục lý thuyết sử dụng DWT 1D *37*
Hình 2. 5 Minh hoạ DWT hai chiều cho ảnh *37*
Hình 2. 6 Minh hoạ DWT kiểu dyadic mức 3 để nén ảnh *38*
Hình 2. 7 Minh hoạ DWT kiểu dyadic mức 3 để nén ảnh *38*
Hình 3.1 Ứng dụng gửi ảnh qua Internet *65*
Hình 3.2 Ứng dụng nhận ảnh qua Internet *66*

LỜI CAM ĐOAN

Tôi cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi.

Các số liệu, kết quả nêu trong luận văn là trung thực và chưa từng được ai công bố trong bất kỳ công trình nào khác.

Học viên

Phạm Thị Thu Trang

MỞ ĐẦU

Với sự phát triển mạnh mẽ của công nghệ thông tin, ngày càng có nhiều ứng dụng sử dụng dữ liệu đa phương tiện (ảnh, video, audio) như là dữ liệu đầu vào của hệ thống. Bên cạnh đó, việc trao đổi những dữ liệu này trên hệ thống mạng, thiết bị di động đã trở thành nhu cầu thiết yếu của cuộc sống.

Đối với dữ liệu đa phương tiện, một trong những vấn đề nhận được nhiều sự quan tâm của các nhà nghiên cứu là giảm không gian lưu trữ trong khi vẫn duy trì được chất lượng dữ liệu. Để giảm không gian lưu trữ, thời gian truyền tải, trong ứng dụng thường sử dụng kỹ thuật nén dữ liệu. Hai phương pháp nén là nén bảo toàn và nén không bảo toàn. Phương pháp nén không bảo toàn thường có tỷ lệ nén cao hơn phương pháp bảo toàn, nhưng chất lượng dữ liệu thì kém hơn.

Trong hướng nén không bảo toàn, hai phép biến đổi khá phổ biến và hiệu quả thường được sử dụng trong nén dữ liệu là DWT (Discrete Wavelet Transform) và DCT (Discrete Cosine Transform), hai phép biến đổi này đã trở thành hai chuẩn nén ảnh thông dụng là JPEG chuẩn và JPEG 2000. Tuy nhiên, nội dung của hai chuẩn này khá phức tạp. Gần đây, các tác giả F.A. Jassim và H.E. Qassim (năm 2012) đề xuất một phương pháp nén ảnh không bảo toàn mới gọi là phương pháp 5 mô đun (Five Modulus Method). Ý tưởng của phương pháp này là biến đổi miền giá trị điểm ảnh từ đoạn [0,255] về một đoạn nhỏ hơn để thu nhỏ số bit biểu diễn điểm ảnh từ 8 (đối với ảnh đa cấp xám) thành 4 hoặc ít hơn. Đây là một phương pháp đơn giản, dễ cài đặt và thời gian thực hiện nhanh nhưng tỷ lệ nén không cao. Mục đích của em là thử nghiệm các phương án nén ảnh dựa trên sự kết hợp phương pháp năm mô đun và các phép biến đổi DWT.

Chính vì vậy em chọn đề tài:

“NÉN ẢNH DỰA TRÊN PHƯƠNG PHÁP 5 MÔ ĐUN KẾT HỢP VỚI PHÉP BIẾN ĐỔI DWT ”

làm luận văn tốt nghiệp.

Nội dung của luận văn gồm 3 chương:

Chương 1: Tổng quan về xử lý ảnh và nén ảnh

Chương 2: Nén ảnh dựa trên phương pháp 5 mô đun và DWT

Chương 3: Xây dựng chương trình và ứng dụng